Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

23. dubna 2015 *

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 93/13/EHS — Zneužívající klauzule — Pojistná smlouva — Článek 4 odst. 2 — Posouzení zneužívajícího charakteru smluvních klauzulí — Vyloučení klauzulí týkajících se hlavního předmětu smlouvy — Klauzule zajišťující převzetí úhrady splátek na základě smlouvy o hypotečním úvěru — Úplná pracovní neschopnost dlužníka — Vyloučení nároku na pojistné plnění v případě uznané schopnosti vykonávat výdělečnou či nevýdělečnou činnost“

Ve věci C-96/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím tribunal de grande instance de Nîmes (Francie) ze dne 26. února 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 28. února 2014, v řízení

Jean-Claude Van Hove

proti

CNP Assurances SA,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, A. Ó Caoimh, C. Toader (zpravodajka), E. Jarašiūnas a C. G. Fernlund, soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. prosince 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za CNP Assurances SA P. Woolfsonem a I. de Seze, avocats,

— za francouzskou vládu S. Menezem a D. Colasem, jakož i S. Ghiandoni, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi M. Owsiany-Hornung a M. van Beekem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: francouzština.

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 2 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, dále jen „směrnice“).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi J.-C. Van Hovem a CNP Assurances SA (dále jen „CNP Assurances“) týkajícího se údajného zneužívajícího charakteru smluvní klauzule v pojistné smlouvě obsahující definici úplné pracovní neschopnosti v souvislosti s tím, že uvedená společnost má převzít úhradu splátek hypotečních úvěrů sjednaných J.-C. Van Hovem.

Právní rámec

Unijní právo

3 Devatenáctý a dvacátý bod odůvodnění směrnice 93/13 znějí takto:

„vzhledem k tomu, že pro účely této směrnice se posouzení nepřiměřeného [zneužívajícího] charakteru nesmí týkat podmínek [klauzulí], které popisují hlavní předmět smlouvy, ani poměru kvalita/cena dodávaného zboží nebo poskytovaných služeb; že hlavní předmět smlouvy a poměr kvalita/cena mohou být nicméně vzaty v úvahu při posuzování přiměřenosti jiných podmínek [zneužívajícího charakteru jiných klauzulí]; že z toho mimo jiné vyplývá, že v pojišťovacích smlouvách nejsou předmětem takového posouzení podmínky [klauzule], které jasně definují nebo vymezují pojištěné riziko a závazek pojišťovatele, protože se tato omezení berou v úvahu při výpočtu pojistné prémie, kterou platí spotřebitel;

vzhledem k tomu, že smlouvy by měly být sepsány jasným a srozumitelným jazykem; že by měla být spotřebiteli dána příležitost, aby si prověřil všechny podmínky a v případě pochybnosti by měl převažovat výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější.“

4 Článek 1 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Účelem této směrnice je sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí] ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zboží nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem.“

5 Článek 3 odst. 1 zmíněné směrnice stanoví:

„Smluvní podmínka [klauzule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti [požadavkem dobré víry] způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“

6 Článek 4 směrnice 93/13 stanoví:

„1. Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se nepřiměřenost smluvní podmínky [zneužívající charakter smluvní klauzule] s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, a na všechny další podmínky smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

2. Posouzení nepřiměřené povahy podmínek [zneužívající povahy klauzulí] se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem.

7 Podle článku 5 této směrnice:

„V případě smluv, v nichž jsou všechny nebo některé podmínky nabízené spotřebiteli předloženy písemně, musí být tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem. Při pochybnosti o významu některé podmínky má převahu výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější. […]“

Francouzské právo

8 Článek L. 132-1 sedmý pododstavec code de la consommation (spotřebitelský zákoník), jímž je do francouzského právního řádu proveden čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, stanoví:

„Posouzení zneužívající povahy klauzulí [...] se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem.“

9 Článek L. 133-2 tohoto kodexu zní následovně:

„Smluvní podmínky předkládané podnikateli spotřebitelům nebo osobám, jež nejsou podnikateli, musí být vyhotoveny a sepsány v jasném a srozumitelném jazyce.

V případě pochybností musí být vykládány způsobem, který je pro spotřebitele nebo osoby, jež nejsou podnikateli, nejpříznivější. [...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

10 V červenci 1998 uzavřel J.-C. Van Hove s Crédit Immobilier de France Méditerranée dvě smlouvy o úvěru jednu na částku 340 600 francouzských franků (FRF) (51 924 eur), druhou na částku 106 556 FRF (16 244 eur), splatné v měsíčních splátkách, které v prvním případě činily 434,43 eura do 31. března 2016 a ve druhém případě činily 26,70 eura do 31. března 2017.

11 Při uzavírání těchto smluv o úvěru přistoupil ke „skupinové pojistné smlouvě“ s CNP Assurances (dále jen „pojistná smlouva“). První klauzule pojistné smlouvy zaručuje převzetí úhrady splátek „dlužných věřitelům smluvní strany v případě smrti nebo trvalé a plné invalidity, či jejich hrazení do výše 75 % v případě úplné pracovní neschopnosti“.

12 Podle druhé klauzule uvedené smlouvy se „[p]ojištěný […] nachází v úplné pracovní neschopnosti, nemá-li po uplynutí nepřetržité doby přerušení činnosti v délce 90 dní (tzv. karenční doby) možnost vykonávat žádnou výdělečnou nebo nevýdělečnou činnost v důsledku úrazu nebo nemoci.“

13 Dne 17. února 2010 byl J.-C. Van Hove uznán dočasně práce neschopným kvůli zhoršení zdravotního stavu po předchozím pracovním úrazu, k němuž došlo dne 13. června 2000. Jeho zdravotní stav se ke dni 17. října 2005 stabilizoval. Částečná trvalá pracovní neschopnost, jíž byl postižen, byla stanovena na 23 %.

14 V návaznosti na pracovní úraz se dne 14. května 2005 podrobil operaci píštěle. Dne 4. listopadu 2005 byl jeho zdravotní stav prohlášen za stabilizovaný a jeho částečná trvalá pracovní neschopnost byla stanovena na 67 %. Dne 3. srpna 2007 byl kvůli zhoršujícím se závratím opět uznán dočasně práce neschopným a jeho dočasná pracovní neschopnost byla prodloužena do 22. února 2008.

15 Počínaje dnem 1. ledna 2011 byl rozsah jeho částečné trvalé pracovní neschopnosti stanoven orgánem sociálního zabezpečení na 72 %. Z tohoto titulu mu byl přiznán měsíční důchod ve výši 1 057,65 eura.

16 Dne 18. června 2012 byl J.-C. Van Hove vyšetřen lékařem pověřeným SA CNP Assurances za účelem určení pojistného plnění, jež mělo být poskytnuto touto společností. Lékař dospěl k závěru, že zdravotní stav umožňuje J.-C. Van Hovemu výkon přizpůsobené pracovní činnosti na částečný úvazek. Dopisem ze dne 10. července 2012 společnost SA CNP Assurances sdělila J.-C. Van Hovemu, že počínaje dnem 18. června 2012 ukončuje hrazení splátek jeho úvěru. Dalším dopisem ze dne 29. srpna 2012 mu tato společnost sdělila, že i nadále odmítá hrazení splátek, a informovala jej, že jeho zdravotní stav sice není slučitelný s výkonem jeho předchozího povolání, avšak je schopen výkonu přizpůsobené pracovní činnosti na částečný úvazek.

17 Dne 4. března 2013 podal J.-C. Van Hove proti společnosti SA CNP Assurances žalobu k předkládajícímu soudu. Především se na základě ustanovení code de la consommation domáhá, aby byly klauzule jeho smlouvy se společností CNP Assurances týkající se definice úplné pracovní neschopnosti a podmínek, za nichž se pojistné plnění poskytuje, prohlášeny za zneužívající a aby byla uvedené společnosti uložena povinnost převzít úhradu zbývající dlužné částky z titulu obou shora uvedených úvěrů za období od června 2012.

18 Na podporu svých tvrzení J.-C. Van Hove jednak uvádí, že klauzule pojistné smlouvy, podle které je převzetí úhrady splátek pojistitelem podmíněno absolutní nemožností vykonávat jakoukoli výdělečnou či nevýdělečnou činnost, je zneužívající, neboť mezi smluvními stranami vytváří značnou nerovnováhu v neprospěch spotřebitele. Dále tvrdí, že definice úplné pracovní neschopnosti je formulována tak, že laický spotřebitel nemůže pochopit její dosah.

19 Společnost SA CNP Assurances v podstatě navrhuje, aby předkládající soud zamítl návrh J.-C. Van Hoveho, aby jí bylo uloženo převzetí úhrady splátek. Definice úplné pracovní neschopnosti pro účely této smlouvy totiž jednak přesně a jasně podřizuje převzetí úhrady splátek podmínce, že dotčená osoba vykazuje úplnou pracovní neschopnost. Uvedená společnost přitom tvrdí, že J.-C. Van Hove se již od 18. června 2012 nenachází ve stavu úplné pracovní neschopnosti, neboť znalec v oboru lékařství, jehož pověřila vypracováním posudku, dospěl k závěru, že J.-C. Van Hove je schopen vykonávat přizpůsobenou pracovní činnost a určil jeho stupeň pracovní neschopnosti podílem na 20 %. V této souvislosti upřesňuje, že kritéria zohledněná při stanovení tohoto stupně se liší od kritérií používaných orgánem sociálního zabezpečení. Kromě toho zmíněná klauzule nemůže být zneužívající, protože se týká samotného předmětu smlouvy a nevytváří významnou nerovnováhu v neprospěch žadatele, jelikož pojišťovna za něj více než dva roky hradila splátky hypotečních úvěrů.

20 Předkládající soud zdůrazňuje, že řešení sporu, který mu byl předložen, vyžaduje rozhodnutí, zda druhá klauzule pojistné smlouvy představuje zneužívající klauzuli, či nikoli.

21 Tento soud upřesňuje, že Cour de cassation v nedávném rozsudku rozhodl, že klauzule týkající se pojistného plnění v případě dočasné úplné pracovní neschopnosti, která stanoví, že se v období, po něž pojištěnému zdravotní stav dočasně nedovoluje vykonávat žádnou pracovní činnost, vyplácejí denní náhrady, a upřesňuje, že tyto náhrady jsou vypláceny až do dne, kdy může pojištěný opět vykonávat jakoukoli pracovní činnost, vymezuje hlavní předmět smlouvy a vztahuje se na ni čl. L. 132-1 sedmý pododstavec code de la consommation. Tribunal de grande instance de Nîmes (soud prvního stupně v Nîmes) má tedy za to, že vzhledem k uvedenému rozsudku může být klauzule, o kterou se jedná v řízení, jež před ním vedeno, na základě tohoto ustanovení vyloučena z působnosti pojmu „zneužívající klauzule“.

22 Tento soud sice kromě toho dospívá k závěru, že na rozdíl od toho, co tvrdí J.-C. Van Hove, je znění této klauzule, podle níž je převzetí úhrady splátek z důvodu úplné pracovní neschopnosti podrobeno podmínce, že pojištěný „nemá možnost vykonávat žádnou výdělečnou nebo nevýdělečnou činnost v důsledku úrazu nebo nemoci“, jasné a přesné, nicméně konstatuje, že není vyloučeno, že zmíněná klauzule spadá pod pojem „zneužívající klauzule“ ve smyslu směrnice 93/13.

23 Týž soud má totiž za to, že při vymezení pojmu „úplná pracovní neschopnost“ stanoví tato klauzule podmínky vyžadované pro vznik nároku na pojistné krytí. Zmíněná klauzule nicméně upírá nárok na pojistné plnění pojištěnému v případě, že je uznán schopným výkonu jakékoli pracovní činnosti, a to i nevýdělečné. Podle tohoto soudu je však účelem takové pojistné smlouvy, o jakou se jedná ve sporu, jenž mu byl předložen, zajistit řádné plnění závazků ze strany dlužníka v případě, že mu jeho zdravotní stav nadále neumožňuje vykonávat činnost, jež by mu zajišťovala příjmy nezbytné pro plnění jeho závazků.

24 Vzhledem k tomu, že zmíněná klauzule vede k vyloučení nároku pojištěného na pojistné plnění v případě úplné pracovní neschopnosti, je-li uznán schopným výkonu pracovní činnosti, a to i v případě, že mu nemůže zajistit sebemenší příjem, zbavuje pojistku části jejího účelu. Předkládající soud má tudíž za to, že by druhá klauzule pojistné smlouvy mohla být posouzena v tom smyslu, že vytváří významnou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi smluvních stran v neprospěch spotřebitele.

25 Za těchto podmínek se tribunal de grande instance de Nîmes rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 4 odst. 2 směrnice [93/13] vykládán v tom smyslu, že se v tomto ustanovení uvedený pojem ‚klauzule týkající se definice hlavního předmětu smlouvy‘ vztahuje na klauzuli obsaženou v pojistné smlouvě, na jejímž základě se hradí splátky úvěru věřiteli v případě úplné pracovní neschopnosti dlužníka, jestliže tato klauzule upírá nárok na pojistné plnění pojištěnému v případě, že je uznán schopným výkonu nevýdělečné činnosti?“

K předběžné otázce

26 Úvodem je třeba jednak připomenout, že podle ustálené judikatury spočívá systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 na myšlence, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistupuje na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (viz zejména rozsudek Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 48 a citovaná judikatura).

27 Dále vzhledem k takto nerovnému postavení ukládá směrnice 93/13 členským státům, aby stanovily mechanismus zajišťující, aby každá smluvní klauzule, která nebyla individuálně sjednána, mohla být přezkoumána za účelem posouzení jejího případného zneužívajícího charakteru. Vnitrostátnímu soudu tudíž přísluší, aby s přihlédnutím ke kritériím uvedeným v čl. 3 odst. 1 a článku 5 směrnice 93/13 určil, zda vzhledem ke zvláštním okolnostem projednávané věci splňuje taková klauzule požadavky dobré víry, vyváženosti a transparentnosti stanovené touto směrnicí (viz rozsudek Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 40 a citovaná judikatura).

28 Stejně tak může sice o kvalifikaci této klauzule rozhodnout na základě okolností vlastních projednávané věci pouze předkládající soud, což však nemění nic na tom, že Soudní dvůr má pravomoc vyvodit z ustanovení směrnice 93/13, v tomto případě z čl. 4 odst. 2 této směrnice, kritéria, která vnitrostátní soud může nebo musí uplatnit při přezkumu smluvní klauzule na základě uvedených okolností (rozsudek Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 45).

29 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že klauzule v pojistné smlouvě, jejímž účelem je zajistit převzetí úhrady splátek dluhu věřiteli v případě úplné pracovní neschopnosti dlužníka, která pojištěnému upírá nárok na pojistné plnění v případě, že je uznán schopným výkonu výdělečné či nevýdělečné činnosti, spadá pod výjimku vymezenou v tomto ustanovení.

30 Z článku 4 odst. 2 směrnice 93/13 vyplývá, že posouzení zneužívající povahy klauzulí se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem.

31 Soudní dvůr již rozhodl, že toto ustanovení stanovuje výjimku z mechanismu věcného přezkumu zneužívajících klauzulí stanoveného v rámci systému ochrany spotřebitele zavedeného touto směrnicí, a proto je třeba jej vykládat restriktivně (viz rozsudky Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 42, a Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 49).

32 Otázku položenou předkládajícím soudem je třeba zkoumat v tomto kontextu. Pro odpověď na tuto otázku je třeba jednak přezkoumat, zda taková klauzule, o jakou se jedná v původním řízení, spadá pod hlavní předmět pojistné smlouvy, a jednak ověřit, zda je takováto klauzule sepsána jasným a srozumitelným jazykem.

K pojmu „hlavní předmět smlouvy“

33 Za smluvní klauzule spadající pod pojem „hlavní předmět smlouvy“ ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 je třeba považovat ty, které stanovují hlavní plnění této smlouvy a jako takové ji charakterizují (v tomto smyslu viz rozsudky Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, bod 34, jakož i Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 49). Naopak klauzule mající ve vztahu ke klauzulím definujícím samotnou podstatu smluvního vztahu doplňkový charakter nemohou spadat pod pojem „hlavní předmět smlouvy“ ve smyslu tohoto ustanovení (rozsudky Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 50, jakož i Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 54).

34 Co se týče otázky, zda klauzule spadá pod hlavní předmět pojistné smlouvy, je třeba uvést, že podle judikatury Soudního dvora je podstatou pojišťovací operace, že se pojistitel za předchozí zaplacení pojistného zaváže poskytnout pojištěnému v případě, že nastane pojistná událost, plnění dohodnuté ve smlouvě (rozsudky CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, bod 17; Skandia, C-240/99, EU:C:2001:140, bod 37, a Komise v. Řecko, C-13/06, EU:C:2006:765, bod 10).

35 Co se dále týče smluvní klauzule obsažené v pojistné smlouvě uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem, devatenáctý bod odůvodnění směrnice 93/13 stanoví, že v takovýchto smlouvách nejsou předmětem takového posouzení podmínky, které jasně definují nebo vymezují pojištěné riziko a závazek pojistitele, protože se tato omezení berou v úvahu při výpočtu pojistného, které platí spotřebitel.

36 V projednávané věci předkládající soud upřesňuje, že dotčená smluvní klauzule obsahuje definici pojmu „úplná pracovní neschopnost“ a stanoví podmínky, za nichž může dlužníkovi vzniknout nárok na zaplacení částek, které dluží v souvislosti s jemu poskytnutým úvěrem. Za těchto okolností nelze vyloučit, že taková klauzule vymezuje pojištěné riziko a závazek pojistitele a stanoví hlavní plnění dotčené pojistné smlouvy, což však musí ověřit předkládající soud.

37 V této souvislosti měl již Soudní dvůr příležitost připomenout, že přezkum smluvní klauzule ke zjištění, zda tato klauzule spadá pod pojem „hlavní předmět smlouvy“ ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, musí být proveden s ohledem na povahu, obecnou systematiku a veškerá ustanovení smlouvy, jakož i její právní a věcný kontext (v tomto smyslu viz rozsudek Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, body 50 a 51).

38 Je tedy věcí předkládajícího soudu, aby vzhledem k těmto prvkům posoudil, do jaké míry klauzule, o kterou se jedná ve sporu, jenž je před ním projednáván, určuje podstatný prvek smluvního celku, jehož je součástí, který je jako takový pro tento celek příznačný.

39 Dospěje-li vnitrostátní soud k závěru, že tato klauzule je součástí hlavního předmětu této smlouvy, musí rovněž ověřit, zda je zmíněná klauzule podnikatelem sepsána jasným a srozumitelným jazykem (v tomto smyslu viz rozsudek Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, bod 32, jakož i usnesení Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, bod 72).

K pojmu „jasný a srozumitelný jazyk“

40 Soudní dvůr měl příležitost upřesnit, že požadavek transparentnosti smluvních klauzulí, stanovený směrnicí 93/13, nemůže být omezen na jejich pouhou srozumitelnost z formálního a gramatického hlediska. Jelikož systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli zejména z hlediska úrovně informovanosti, musí být naopak požadavek transparentnosti vykládán široce (v tomto smyslu viz rozsudky Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, body 71 a 72, a Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 73).

41 Pro spotřebitele mají tak pro účely dodržování požadavku transparentnosti zásadní význam nejen informace poskytnuté před uzavřením smlouvy o podmínkách závazku, ale i prezentace zvláštností mechanismu převzetí úhrady splátek dlužných věřiteli v případě úplné pracovní neschopnosti příjemce úvěru, jakož i vztah mezi tímto mechanismem a mechanismem stanoveným jinými klauzulemi, tak aby byl spotřebitel schopen na základě jasných a srozumitelných kritérií vyhodnotit ekonomické důsledky, které z toho pro něj plynou. Stejně je tomu v rozsahu, v němž spotřebitel ohledně těchto dvou typů okolností rozhoduje, zda chce být vázán podmínkami, které prodávající nebo poskytovatel služeb vyhotovil předem (viz obdobně rozsudky RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, bod 44; Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, body 70 a 73, jakož i Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 74).

42 Přestože má předkládající soud v projednávané věci za to, že znění klauzule, o kterou se jedná v původním řízení, je jasné a přesné, zároveň uvádí, že lze výraz „vykonávat jakoukoli výdělečnou či nevýdělečnou činnost“, obsažený v této klauzuli, vykládat různými způsoby. Kromě výkladu navrhovaného CNP Assurances, podle něhož tento výraz rovněž umožňuje, aby i pojištěnci, kteří v době úrazu nebo nemoci nevykonávají výdělečnou činnost, byli považováni za zcela neschopné práce, nelze vyloučit, že zmíněný výraz může být, jak se uvádí v bodě 24 tohoto rozsudku a jak uvedly francouzská vláda a Evropská komise na jednání, vykládán tak, že neumožňuje osobě, která může vykonávat ať již jakoukoliv činnost, získat nárok na převzetí úhrady splátek, jež dluží druhé smluvní straně, z titulu pojištění pro případ pracovní neschopnosti.

43 Souhlasně s Komisí je třeba konstatovat, že v projednávané věci nelze vyloučit, že i v případě, že klauzule je z gramatického hlediska napsána správně, předkládajícímu soudu přísluší, aby posoudil, zda nedošlo k nepochopení jejího dosahu spotřebitelem.

44 Tento orgán totiž uvádí, že pojistná smlouva byla uzavřena k ochraně spotřebitele před důsledky neschopnosti hradit měsíční splátky ze svých půjček. Spotřebitel tedy mohl očekávat, že pojem „výdělečná či nevýdělečná činnost“, obsažený v pojistné smlouvě a zahrnutý do definice úplné pracovní neschopnosti, odpovídá výkonu povolání, za který by mohl alespoň potenciálně pobírat odměnu postačující k tomu, aby mohl hradit měsíční splátky ze svých půjček.

45 Jak vyplývá z toho, co bylo řečeno na jednání, jsou pochybnosti o nedostatečné jasnosti doložky, o kterou se jedná v projednávané věci, posilovány nadměrně širokou a neurčitou povahou v ní použitého výrazu „výdělečné či nevýdělečné činnosti“. Jak zdůrazňuje Komise, může výraz „činnost“ zahrnovat jakoukoli lidskou práci nebo činnost vykonávanou k dosažení určitého cíle.

46 Jak uvádí francouzská vláda ve svém písemném vyjádření, v projednávané věci si spotřebitel při uzavírání dotčené smlouvy nutně nemusel uvědomit okolnost, že pojem „úplná pracovní neschopnost“ v uvedeném smyslu neodpovídá pojmu „trvalá částečná pracovní neschopnost“ ve smyslu francouzského práva sociálního zabezpečení.

47 Pokud jde o zvláštnosti takové smluvní klauzule, o jakou se jedná v původním řízení, přísluší tedy vnitrostátnímu soudu, aby určil, zda ve světle všech relevantních skutečností, včetně reklamy a informací poskytnutých pojistitelem v rámci sjednávání pojistné smlouvy, jakož i smluvního celku obecně, může průměrný běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel nejen seznat existenci rozdílu mezi pojmem „úplná pracovní neschopnost“ ve smyslu smlouvy, o kterou se jedná v původním řízení, a pojmem „trvalá částečná pracovní neschopnost“ ve smyslu vnitrostátního práva sociálního zabezpečení, ale i vyhodnotit ekonomické důsledky omezení plnění obsaženého v pojistné smlouvě v souladu s požadavky judikatury uvedené v bodě 41 tohoto rozsudku, jež pro něj mohou být významné.

48 V této souvislosti může být významná též skutečnost, že je smlouva dotčená v původním řízení zasazena do širšího smluvního celku a navázána na úvěrové smlouvy. Od spotřebitele nelze totiž při uzavírání vzájemně propojených smluv požadovat stejnou opatrnost co se týče rozsahu rizik krytých pojistnou smlouvou, jako kdyby zmíněnou smlouvu uzavíral odděleně od smluv o úvěru.

49 Dospěje-li předkládající soud k závěru, že klauzule, jako je ta, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, nespadá pod výjimku stanovenou v čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, je třeba připomenout, že podle článku 5 směrnice má – pokud znění smluvních podmínek není jasné – převahu výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější.

50 Na položenou otázku je tudíž třeba odpovědět, že čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že klauzule vložená do pojistné smlouvy, jež má za cíl zaručit převzetí úhrady splátek dlužných věřiteli v případě úplné pracovní neschopnosti dlužníka, spadá pod výjimku obsaženou v tomto ustanovení pouze v případě, že vnitrostátní soud shledá, že:

— zaprvé tato klauzule s ohledem na povahu, obecnou systematiku a ustanovení smluvního celku, jakož i její právní a věcný kontext určuje hlavní předmět smlouvy zmíněného celku, který je jako takový pro tento celek příznačný, a

— zadruhé je tato klauzule sepsána jasným a srozumitelným jazykem, to znamená, že je pro spotřebitele srozumitelná nejen v gramatické rovině, ale i že smlouva navíc transparentně popisuje konkrétní fungování mechanismu, na nějž odkazuje dotčená klauzule, jakož i vztah mezi tímto mechanismem a mechanismem stanoveným dalšími klauzulemi, tak aby tomuto spotřebiteli byla poskytnuta možnost vyhodnotit na základě přesných a srozumitelných kritérií ekonomické důsledky, které z toho pro něj vyplývají.

K nákladům řízení

51 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 4 odst. 2 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládán v tom smyslu, že klauzule vložená do pojistné smlouvy, jež má za cíl zaručit převzetí úhrady splátek dlužných věřiteli v případě úplné pracovní neschopnosti dlužníka, spadá pod výjimku obsaženou v tomto ustanovení pouze v případě, že vnitrostátní soud shledá, že:

— **zaprvé tato klauzule s ohledem na povahu, obecnou systematiku a ustanovení smluvního celku, jakož i její právní a věcný kontext určuje hlavní předmět smlouvy zmíněného celku, který je jako takový pro tento celek příznačný, a**

— **zadruhé je tato klauzule sepsána jasným a srozumitelným jazykem, to znamená, že je pro spotřebitele srozumitelná nejen v gramatické rovině, ale i že smlouva navíc transparentně popisuje konkrétní fungování mechanismu, na nějž odkazuje dotčená klauzule, jakož i vztah mezi tímto mechanismem a mechanismem stanoveným dalšími klauzulemi, tak aby tomuto spotřebiteli byla poskytnuta možnost vyhodnotit na základě přesných a srozumitelných kritérií ekonomické důsledky, které z toho pro něj vyplývají.**

Podpisy.